

19

**Verzekeringsrecht. Levensverzekering.
Onjuist verzekerd bedrag. Derdenbescher-
ming wegens goede trouw. Stelplecht en
bewijslast**

Rechtbank Midden-Nederland
27 juli 2022, nr. C/16/505327 / HA ZA 20-429,
ECLI:NL:RBMNE:2022:3389
(mr. Killian)
Noot mr. dr. E.J. Wervelman

**Verzekeringsrecht. Levensverzekering.
Derdenbescherming.**

[BW art. 3:35, 6:145, 7:966]

Een vader heeft in 1968 een levensverzekering afgesloten op het leven van zijn zoon. Op de polis met vader als verzekeringnemer en zoon als verzekerde is het verzekerde kapitaal f 5.000. Vanaf 1997 is per abuis een verzekerd kapitaal van ruim honderd keer zoveel vermeld op het polisblad van f 550.300. Deze vergissing heeft verzekeraar vanaf 1997 tot 2019 niet opgemerkt en daardoor diverse keren gemaakt. In 2000 heeft zoon samen met vader aan verzekeraar gevraagd om de tenaamstelling van de verzekeringnemer te wijzigen van vader naar zoon. Hierna zijn de rechten uit de verzekering van vader op zoon overgegaan. In 2001 heeft zoon een aflossingsvrije hypotheek afgesloten met de polis van een verzekerd kapitaal van f 550.300 als onderpand. Op 17 september 2018 heeft verzekeraar laten weten dat bij poliscontrole bleek dat het hoge bedrag op de polis niet juist was. Zij heeft hem een nieuwe polis gestuurd met een verzekerd kapitaal van (maar) € 2.531. Zoon is het daarmee niet eens en vordert een polis met het hoge bedrag. De rechtbank wijst de vordering toe door onder meer te overwegen dat zoon een derde is in de zin van art. 3:36 BW en bescherming geniet waardoor tegenover hem geen beroep op de onjuistheid van de veronderstelling kan worden gedaan.

[eiser],
wonend in [woonplaats],
eiser,
advocaat mr. B.P.J.M.L. Vliexs in Nijmegen,
tegen
de naamloze vennootschap
ASR Levensverzekering N.V.,
gevestigd in Utrecht,
gedaagde,
advocaat mr. M.G. Kos in Utrecht.
Partijen zullen hierna [eiser] en ASR genoemd worden.

1. *De procedure*
(...)

2. *De verdere beoordeling*

2.1. De rechtbank verwijst naar het tussenvonniss van 8 december 2021 (hierna: het tussenvonniss) en bouwt hierop voort.

2.2. Het gaat in deze zaak over een fout op de polis van een levensverzekering. De vader van [eiser] heeft deze verzekering in 1968 afgesloten op het leven van [eiser]. Op de polis (met vader als verzekeringnemer en [eiser] als verzekerde) is bij aanvang het juiste verzekerde kapitaal van fl. 5.000 vermeld, maar vanaf 1997 is een verzekerd kapitaal van ruim 100 keer zoveel vermeld, namelijk fl. 550.300 (hierna: het hoge bedrag).

2.3. Deze vergissing met het hoge bedrag heeft ASR (door een geautomatiseerd systeem) vanaf 1997 tot in 2019 meerdere keren gemaakt. Op de polisbladen van 1997, 2000 en 2001 is telkens het hoge bedrag als verzekerd kapitaal vermeld en in 2018 en 2019 heeft ASR een fiscale waarde van de polis opgegeven die niet met de werkelijkheid (van fl. 5000) strookt, namelijk € 139.590 (over het jaar 2017) en € 144.335 (over het jaar 2018).

2.4. In 2000 heeft [eiser] samen met zijn vader aan ASR gevraagd om de tenaamstelling van de verzekeringnemer te wijzigen (van vader naar zoon). Hierna zijn de rechten uit de verzekering van vader op zoon overgegaan.

2.5. In 2001 heeft [eiser] samen met zijn echtgenote een aflossingsvrije hypotheek afgesloten met de polis (met het hoge bedrag) als onderpand. Deze hypotheek (bij de ING) van € 220.000 moet hij in 2038 terugbetalen. Dat is een probleem voor hem omdat de polis (met een eindkapitaal van € 2.531) dat bedrag bij lange na niet dekt. Op 17 september 2018 heeft ASR namelijk aan [eiser] laten weten dat bij poliscontrole is gebleken dat

het (hoge) bedrag op de polis niet juist is en zij heeft hem een nieuwe polis gestuurd met een verzekerd kapitaal van (maar) € 2.531.

Wat vordert [eiser]?

2.6. [eiser] vordert primair een gebod tot nakoming van de tot 17 september 2018 geldende polis en subsidiair vordert hij een verklaring voor recht dat ASR aansprakelijk is voor de gemaakte fout en gehouden is zijn schade te vergoeden, nader op te maken bij staat.

De eerdere beslissingen in het tussenvonniss

2.7. De rechtbank heeft in het tussenvonniss over de primaire nakomingsvordering van [eiser] geoordeeld dat het beroep van ASR op artikel 6:145 BW slaagt, omdat het bij de vordering tot nakoming van [eiser] om de wetenschap van zijn vader gaat en [eiser] daarom geen beroep op 3:35 BW toekomt. De rechtbank heeft in de stellingen van [eiser] een beroep op artikel 3:36 BW (derdenbescherming) gelezen en partijen in de gelegenheid gesteld bij akte hierop te reageren.

2.8. De rechtbank heeft in het tussenvonniss over de subsidiaire schadevergoedingsvordering geoordeeld dat [eiser] onvoldoende heeft gesteld voor de conclusie dat de fout op de polis zo onbehoorlijk is dat het als een onrechtmatige handeling te beschouwen is en beslist dat zijn vordering op deze grondslag zal worden afgewezen. Overwogen is dat een fout op de polis onder omstandigheden wel wanprestatie kan opleveren en partijen zijn in de gelegenheid gesteld hierop akte te reageren.

Conclusie na de aktewisseling

2.9. In hun akte na tussenvonniss hebben partijen op beide punten hun standpunten uiteengezet. Voor wat betreft de subsidiaire schadevergoedingsvordering van [eiser] slaagt het verweer van ASR dat hier ook geldt dat [eiser] op grond van het bepaalde in artikel 6:145 BW de verweermiddelen die ASR jegens de vader van [eiser] zou hebben gehad, tegen zich moet laten gelden. Zijn vader had de vergissing moeten constateren en om opheldering moeten vragen. De schade van [eiser] is dus niet het gevolg van een mogelijke wanprestatie van ASR maar het gevolg van het feit dat zijn vader niet om opheldering heeft gevraagd en het causaal verband tussen de wanprestatie en de schade ontbreekt dus.

2.10. Voor wat betreft nakomingsvordering van [eiser] geldt dat zijn beroep op derdenbescherming van artikel 3:36 BW slaagt. Waarom de rechtbank tot deze conclusie komt, zal hierna worden besproken.

Toetsingskader

2.11. Artikel 3:36 BW luidt als volgt:

“Tegen hem die als derde op grond van een verklaring of gedraging, overeenkomstig de zin die hij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht toekennen, het ontstaan, bestaan of tenietgaan van een bepaalde rechtsbetrekking heeft aangenomen en in redelijk vertrouwen op de juistheid van die veronderstelling heeft gehandeld, kan door degene om wiens verklaring of gedraging het gaat, met betrekking tot deze handeling op de onjuistheid van die veronderstelling geen beroep worden gedaan.”

2.12. Voor een geslaagd beroep van [eiser] op artikel 3:36 BW in deze zaak is vereist dat hij stelt en bewijst dat hij:

- als derde (dus niet als contractspartij)
- is afgegaan op de verklaring (hier de polis met het hoge bedrag),
- en op grond hiervan het bestaan daarvan heeft aangenomen (maar de werkelijkheid was anders),
- overeenkomstig de zin die hij daaraan redelijkerwijze mocht toekennen,
- en in redelijk vertrouwen op de juistheid van deze veronderstelling heeft gehandeld (hier het afsluiten van de aflossingsvrije hypotheek in 2001).

Was [eiser] als derde aan te merken? Ja.

2.13. Partijen zijn het erover eens dat [eiser] in 1997 als derde was te beschouwen maar zij verschillen van mening of hij in 1997 de polis (rechtmatig) onder ogen heeft gekregen maar of dat zo is kan onbesproken blijven. Het staat namelijk vast dat hij in elk geval voorafgaand aan de overdracht in 2000 de polis heeft gezien en op dat moment was hij een derde. Pas na de overdracht werd hij contractspartij van ASR en was hij geen derde meer. Het kennismaken aanvankelijk als derde, maakt dat hij dit in de zin van dit artikel blijft.

Is hij afgegaan op de polis met het hoge bedrag en heeft hij op grond hiervan het bestaan daarvan aangenomen? Ja.

2.14. ASR wijst erop dat het hier gaat om een sommenverzekering en dat [eiser] tot 30 maart 2000 geen begunstigde was (dat was zijn vader) maar verzekerde en er daarom niet op mocht vertrouwen dat hij aanspraak op het (hoge) bedrag op de polis kon maken. Zij wijst erop dat de verzekeringsnemer contractspartij is van verzekeraar. Daar is het contract mee en die bepaalt wat er met de verzekering gebeurt en die kan nog steeds de begunstiging wijzigen. Pas op het moment dat [eiser] verzekeringsnemer op de polis werd, kreeg hij het recht de begunstigde aan te wijzen.

2.15. Dat zijn vader in theorie de begunstiging had mogen wijzigen klopt wel, maar maakt nog niet dat [eiser] niet van een aanspraak op het bedrag op de polis uit mocht gaan. De verzekering die zijn vader voor hem had afgesloten was immers juist specifiek gericht op het leven van [eiser] in die zin dat er een uitkering zou volgen kort nadat hij 65 zou worden dan wel bij zijn overlijden vóór 1 mei 2033. De rechtbank volgt ASR dus niet in haar conclusie op dit punt.

Heeft [eiser] een handeling verricht? Ja. Maakt het uit dat hij op het moment van de handeling zelf geen derde meer was? Nee.

2.16. In 2001 heeft [eiser] een handeling verricht, toen heeft hij met de polis, waar ook de ING op af is gegaan, (met het hoge bedrag) als onderpand een aflossingsvrije hypotheek afgesloten. Op dat moment was hij geen derde meer maar dat dit een vereiste is voor geslaagd beroep op artikel 3:36 BW blijkt niet uit de wettekst, de parlementaire geschiedenis of eerdere rechtspraak. Daaruit blijkt wel dat het moet gaan om een in goed vertrouwen verrichte rechtshandeling. Als de derde na op de hoogte te zijn geraakt nog andere handelingen verricht, kan hij zich ter zake daarvan niet op het artikel beroepen (MvA II, Parl. Gesch. BW Boek 3, p. 179). Zie HR 18 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2640, (FGH/Fraanje). Maar dat [eiser] in 2001 al op de hoogte was van de werkelijke waarde van de polis, daarvoor zijn – zoals hierna zal worden besproken – onvoldoende aanwijzingen.

Was hij te goede trouw en heeft hij de handeling in goed vertrouwen verricht? Ja.

2.17. Uitgangspunt van artikel 3:36 BW is dat een derde die in de gegeven omstandigheden redelijkerwijze een andere afwijkende betekenis aan de overeenkomst mocht geven door de bepaling wordt beschermd. De derde moet daadwerkelijk in onwetendheid hebben verkeerd. Als er aanleiding is tot twijfel, zal de derde moeten twijfelen en onderzoek moeten verrichten naar de ware stand van zaken. De derde die lichtvaardig vertrouwd, geniet geen bescherming. Het is aan [eiser] die er een beroep op doet om te onderbouwen dat hij te goede trouw was en de handeling (het afsluiten van de aflossingsvrije hypotheek afgesloten de polis (met het hoge bedrag) als onderpand) in goed vertrouwen heeft verricht.

2.18. Wat [eiser] wist en wat er tussen hem en zijn inmiddels overleden vader is gezegd, is moeilijk vast te stellen. Volgens [eiser] raakte hij pas in 2018 op de hoogte dat het hoge bedrag op de polis niet juist was toen ASR hem daarover berichtte. Volgens ASR ligt het voor de hand dat [eiser] pas in 2000 van de polis op de hoogte is geraakt en volgens haar is het hoogst onwaarschijnlijk dat zijn vader hem toen niet heeft ingelicht over de werkelijke hoogte van de verzekerde som. Als [eiser] al in 1997 van de polis op de hoogte is gekomen, is het volgens ASR redelijkerwijs niet denkbaar dat zijn vader hem in de waan heeft gelaten dat hij aanspraak zou kunnen maken op het hoge bedrag. Zij heeft voorafgaand aan het tussenvonnis ook nog een scenario geschetst dat [eiser] in 2009 wist dat de verzekerde som nooit het hoge bedrag kon zijn, maar dit scenario speelt (omdat het om de handeling in 2001 gaat) in het kader van 3:36 BW geen rol.

2.19. Volgens ASR had [eiser] ook moeten begrijpen dat het onwaarschijnlijk was dat in 29 jaar tijd een half miljoen gulden bij elkaar gespaard was, zeker nu de premiebetaling gestopt was in 1997 en hij in elk geval zelf wist dat hij vanaf 2000 nooit premie had betaald. Hiertegenover heeft [eiser] in zijn antwoordakte berekeningen geïllustreerd die zonder inleg wel tot (over) dit bedrag kunnen komen. Daarop heeft ASR niet meer kunnen reageren, maar dat is ook niet nodig. Los van deze berekeningen, staat voorop dat het gaat om een polis die liep van 1968 tot 2033. Gelet op deze lange periode had [eiser] alle financiële (on)waarschijnlijkheden niet precies hoeven te begrijpen.

2.20. Of [eiser] in 2001 daadwerkelijk in onwetendheid heeft verkeer, is dus moeilijk vast te stellen. Het is wel vreemd dat er een handgeschreven komma staat op het bedrag op de brief van 30 maart 2000, maar wie dit heeft gedaan en wanneer deze komma is gezet, is niet duidelijk en [eiser] heeft gemotiveerd betwist dat hij of zijn vader deze komma in 2000 hebben gezet. De komma is in elk geval te weinig om te concluderen dat [eiser] wist dat het hoge bedrag niet klopte. Het kan dat hij het wel wist en heeft gegokt dat het nooit uit zou komen maar het kan ook zo zijn dat zijn vader, met wie hij geen nauwe band had, hem juist wel in de waan van het hoge bedrag heeft gelaten.

2.21. Het probleem in deze zaak is dus dat het bewijs is omgeven met onzekerheid. Wat [eiser] wist en dacht is niet vast te stellen en zijn vader kan niet meer verklaren want hij is overleden. De rechtbank moet dan waarden wat er in het dossier is en hanteert daarbij als maatstaf dat een feit voor de civiele rechter bewezen is wanneer uit de beschikbare bewijsmiddelen redelijkerwijs kan worden afgeleid dat het feit zich heeft voorgedaan, en uit die bewijsmiddelen niet even goed kan worden afgeleid dat hetgeen de wederpartij met betrekking tot dat feit stelt, zich heeft voorgedaan, terwijl zich evenmin de situatie voordoet dat bewijsmateriaal dat redelijkerwijs verwacht mocht worden, ontbreekt.

2.22. Naar het oordeel van de rechtbank zijn er meerdere aanwijzingen die het standpunt van [eiser] ondersteunen dat hij daadwerkelijk heeft vertrouwd op de juistheid van de polis met het hoge bedrag:

– De vorm van de verklaring of gedraging waarop afgegaan wordt. Het gaat hier niet om de achterkant van een “bierviltje” maar om een polis, een onderhandse akte (artikel 156 lid 3 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)) die zoals in het tussenvonnissen overwogen tegen de verzekeraar die haar heeft ondertekend dwingend bewijs oplevert van de waarheid van die verklaring (artikel 157 Rv) waartegen tegenbewijs openstaat (artikel 151 lid 2 Rv).

– In de handeling zelf (het afsluiten van aflossingsvrije hypotheek met de polis als onderpand) ligt het vertrouwen in de juistheid van inhoud van de polis besloten. Ook de hypotheeknemer (ING) is hier van uitgegaan. Het ligt ook niet zo voor de hand dat [eiser] en ING als zij de werkelijke waarde wisten dit risico hadden genomen.

– [eiser] heeft toegelicht dat hij weinig contact met zijn vader had, dat zijn ouders zijn gescheiden toen hij 1,5 jaar was en dat hij bij zijn moeder is blijven wonen en dat in 2001 het contact met zijn vader helemaal verbroken is. Het is dus heel goed mogelijk dat zijn vader hem nooit iets over de juiste waarde van de polis heeft verteld.

– [eiser] betwist dat de handgeschreven komma op de brief van 30 maart 2000 van hem of zijn vader is en zijn stelling dat dat hij bij een schrijffout de brief opnieuw had uitgeprint, is niet vreemd. Daarna is ASR bovendien doorgegaan met het sturen van polissen met het hoge bedrag en fiscale waardes die niet met de werkelijkheid stroken.

– De uitleg van [eiser] ter zitting hoe hij met de polis naar de hypotheekadviseur is gegaan en hij werd geadviseerd de tenaamstelling te wijzigen en vervolgens met dat verzoek naar zijn vader is gegaan zonder over de verdere inhoud te spreken, is aannemelijk.

2.23. De conclusie is dat er voldoende aanknopingspunten zijn waaruit blijkt dat [eiser] werkelijk dacht en mocht aannemen dat het hoge bedrag op de polis klopte en dat er onvoldoende aanwijzingen zijn waaruit blijkt dat het tegendeel het geval is, terwijl zich ook niet situatie voordoet dat bewijsmateriaal dat redelijkerwijs verwacht mocht worden ontbreekt.

2.24. Dit betekent dat [eiser] een beroep op artikel 3:36 BW toekomt en dat door ASR tegenover hem als derde geen beroep op de onjuistheid van de veronderstelling kan worden gedaan. [eiser] moet dan ook in de toestand worden gebracht alsof zijn veronderstelling juist was. Dit betekent dat de primaire vordering zal worden toegewezen. Nu niet in geschil is dat de polis is verpand, gaat de rechtbank ervan uit dat het dictum niet tot misverstanden tussen partijen zal leiden.

2.25. Omdat ASR ongelijk krijgt in deze procedure, zal zij de proceskosten van [eiser] moeten vergoeden. De kosten aan de zijde van [eiser] worden begroot op:

– dagvaarding € 106,47

– griffierecht 1.639,00

– salaris advocaat 8.718,50 (3,5 punt × tarief € 2.491,00)

Totaal € 10.463,97

Een aparte beslissing over de nakosten is niet nodig, omdat dat rechtstreeks voortvloeit uit de wet.

3. De beslissing

De rechtbank

3.1. gebiedt ASR tot nakoming van de tot 17 september 2018 geldende verzekeringspolis met nummer [nummer], inhoudende betalingen op 1 mei 2033 aan [eiser] van een bedrag van € 249.715,25 en in het geval [eiser] vóór 1 mei 2033 overlijdt onmiddellijke betaling van een bedrag van € 249.715,25 aan de erven van [eiser],

3.2. veroordeelt ASR in de proceskosten, aan de zijde van [eiser] tot op heden begroot op € 10.463,97, te vermeerderen met de wettelijke rente als bedoeld in art. 6:119 BW over dit bedrag met ingang van de vijftiende dag na betekening van dit vonnis tot de dag van volledige betaling,

3.3. verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

NOOT

Inleiding

Deze zaak gaat over een levensverzekering die is aangegaan door een vader op het leven van zijn zoon. Ten tijde van het aangaan was de vader zowel de verzekeringnemer als de begunstigde.

Aanvankelijk werd een correcte polis opgemaakt; dat ging dertig jaar lang goed. Nadien vermeldde de polis een verkeerd, veel hoger, verzekerd bedrag. Dat ontging de verzekeraar jarenlang. De verzekeraar ontdekte dat op enig moment en corrigeerde de polis. De zoon – die inmiddels door overdracht van de levensverzekering van de vader op hem zowel de verzekeringnemer als de begunstigde was geworden – stelde dat hij als derde gerechtvaardigd had vertrouwd op het hoge bedrag. De rechtbank gaat daarin mee. Ik deel die visie niet. In deze noot ga ik in op het vonnis, waarin achtereenvolgens de verweermiddelen van de verzekeraar jegens vader en het gerechtvaardigd vertrouwen van de zoon in het hoge bedrag aan de orde komen.

Het beroep op art. 6:145 BW

De zoon vorderde in de gerechtelijke procedure nakoming van de tot 17 september 2018 geldende polis. Hij was op dat moment gedurende reeds achttien jaar de verzekeringnemer krachtens de levensverzekering. De verzekeraar had een beroep gedaan op art. 6:145 BW. Daarin is bepaald dat de overgang van een vordering de verweermiddelen van de schuldenaar onverlet laat. Anders gezegd, de verzekeraar had op

grond van art. 6:145 BW alle verweermiddelen die hij ook jegens de vader van de zoon zou hebben gehad. De rechtbank overweegt daarover in r.o. 2.9 dat vader de vergissing van de verzekeraar had moeten constateren en om opheldering had moeten vragen. Ik heb de indruk dat deze rechtsoverweging het oordeel van de rechtbank weergeeft en niet het standpunt van de verzekeraar, maar geheel duidelijk is dat niet. Ervan uitgaande dat ik het bij het juiste eind heb, onderschrijf ik de opvatting van de rechtbank. Het is de verantwoordelijkheid van de verzekeringnemer om te controleren of de inhoud van de polis de afgesloten verzekeringsovereenkomst naar behoren vastlegt en indien dat niet het geval is daar zo spoedig mogelijk bezwaar tegen te maken. De literatuur wijst er in dat verband niet voor niets op dat gewaakt moet worden voor het honoreren van een ongerechtvaardigd vertrouwen van de zijde van de verzekeringnemer (vgl. M.L. Hendrikse c.s., 'Polis en mededelingen van en aan de verzekeraar', in: *Verzekeringsrecht*, 5^e druk 2019, p. 331). Gelet hierop meen ik dat het oordeel van de rechtbank tekortschiet, omdat de rechtbank vervolgens in het geheel niet ingaat op de wetenschap van de vader door de verweermiddelen van de verzekeraar jegens de vader niet te bespreken. Zulks temeer ook, daar de rechtbank wel tot uitgangspunt neemt dat het beroep van de verzekeraar op art. 6:145 BW 'slaagt'.

Andere voorbeelden van onderzoeksplicht in jurisprudentie

Een polis is een onderhandse akte in de zin van art. 156 Rv die ten aanzien van de verzekeraar die haar heeft ondertekend behoudens tegenbewijs dwingend bewijs oplevert van de materiële waarheid van hetgeen daarin is opgenomen (art. 157 Rv; *Asser/Wansink, Van Tiggele & Salomons 7-IX* 2019/130).

Toch zijn er meer voorbeelden van problematiek als deze, waarin is aangenomen dat op de verzekeringnemer/verzekerde een onderzoeksplicht rust of de polis wel klopt. Bij de beslissing van de Geschillencommissie van het KiFID van 7 juli 2017 (nr. 2017-433) vormde inzet een onjuiste opgave van de fiscale waarde van een levensverzekering. Die foutieve informatie leidde ertoe dat in een echtscheidingsconvenant van een verkeerde waarde was uitgegaan. Tot uitgangspunt gold volgens de Geschillencommissie dat de verzekeraar onzorgvuldig had gehandeld. Verzekeraar

heeft een professionele praktijk, aldus de Geschillencommissie. Verzekerde dient in beginsel op de juistheid van de communicatie door de verzekeraar te kunnen en te mogen vertrouwen. Anderzijds had de verzekerde ten minste nader onderzoek moeten doen naar de vraag waarom de waarde afweek van eerdere correspondentie. Het nakijken van het polisblad en het doen van aanvullende navraag had er volgens de Geschillencommissie toe geleid dat de verzekerde ervan op de hoogte was geraakt dat de fiscale waarde die later werd doorgegeven onjuist was. Al met al mocht de verzekerde er volgens de Geschillencommissie niet gerechtvaardigd op vertrouwen dat de fiscale waarde van de levensverzekering de juiste waarde vertegenwoordigde. De beslissingen van de Geschillencommissie van het Ki-FiD van 24 april 2017 (nr. 2017-259) en 10 april 2017 (nr. 2017-240) luiden in gelijke zin. Steeds gaat het om het geven van een antwoord op de vraag of sprake is van een voor de verzekeringnemer kenbare vergissing. Is dat het geval, dan mag hij er niet gerechtvaardigd op vertrouwen dat de verkeerde uiting de wil van de verzekeraar weergeeft. Dat laat de onzorgvuldigheid van de verzekeraar onverlet, maar doet het gerechtvaardigd vertrouwen aan de zijde van de verzekeringnemer ontbreken. De rechtbank is hier naar mijn overtuiging in deze zaak ten onrechte (uiteindelijk) aan voorbijgegaan.

Derdenbescherming van art. 3:36 BW

Het is mij niet duidelijk waarom de rechtbank nalaat om de verweermiddelen jegens de vader inhoudelijk te toetsen aan de hand van art. 6:146 BW. Zulks temeer ook daar de rechtbank in één adem de nakomingsvordering toetst aan het beroep op derdenbescherming van art. 3:36 BW. De rechtbank lijkt uit het oog te verliezen dat de zoon als eiser in de gerechtelijke procedure zelf de verzekeringnemer is en geen derde. Zoon vordert immers nakoming van de tot 2018 geldende polis. De rechtbank overweegt dat het aanvankelijk derde zijn met zich brengt dat een derde dat ook altijd blijft. De rechtbank motiveert die overweging niet. Ik deel die visie ook niet. Zulks temeer ook daar tussen partijen vaststaat dat de zoon weliswaar aanvankelijk alleen verzekerde krachtens de levensverzekering was, maar al sinds 2000 zowel verzekeringnemer als begunstigde was. En dus staat op zichzelf vast dat hij sindsdien de contractspartij van de levensverze-

keraar was. Uit dien hoofde vorderde hij, voor zover ik opmaak uit de gepubliceerde uitspraak, in rechte van de verzekeraar de uitkeringen krachtens de polis zoals die gold in 2018. Ook overigens kan ik het oordeel van de rechtbank niet volgen. De rechtbank overweegt dat voor een geslaagd beroep op art. 3:36 BW is vereist dat de zoon 'stelt en bewijst' dat hij als derde – niet als contractspartij – is afgegaan op de verklaring en op grond hiervan het bestaan daarvan heeft aangenomen overeenkomstig de zin die hij daaraan redelijkerwijze mocht toekennen en in redelijk vertrouwen op de juistheid van de veronderstelling heeft gehandeld. Daarbij besteedt de rechtbank geen aandacht aan haar eerdere overweging dat de verzekeraar uit hoofde van art. 6:146 BW de wetenschap van de vader aan de zoon kon tegenwerpen. Ook als hij, zoals de rechtbank overweegt, zou moeten worden gezien als derde dus, wat hij op dat moment helemaal niet meer was. De rechtbank overweegt dat 'moeilijk is vast te stellen' of de zoon in 2001 daadwerkelijk in onwetendheid heeft verkeerd. De rechtbank overweegt dat het wel 'vreemd' is dat er een handgeschreven komma staat op het bedrag op de brief van 30 maart 2000, maar wie dat heeft gedaan en wie deze komma heeft gezet is volgens de rechtbank niet duidelijk. De rechtbank overweegt daarbij nog dat de zoon gemotiveerd heeft betwist dat hij of de vader deze komma in 2000 heeft gezet. Dat acht zij in elk geval te weinig om te concluderen dat de zoon wist dat het hoge bedrag niet klopte. Om te vervolgen dat het 'wel kan dat hij het wel wist' en heeft 'gegokt dat het nooit zou uitkomen', maar dat het ook zo kan zijn dat 'zijn vader met wie hij geen nauwe band had hem juist wel in de waan van het hoge bedrag heeft gelaten'. Naar mijn overtuiging miskent de rechtbank hiermee dat, zoals zij zelf terecht heeft overwogen, voor een geslaagd beroep van de zoon vereist is dat hij gerechtvaardigd vertrouwen stelt en bewijst. Nu de rechtbank overweegt dat een en ander 'moeilijk is vast te stellen', had het naar mijn overtuiging dan ook veeleer voor de hand gelegen om het beroep op art. 3:36 BW vervolgens van de hand te wijzen. Zeker ook in de context van art. 6:145 BW waarbij tot uitgangspunt geldt dat op de polis met de vader als verzekeringnemer en de zoon als verzekerde bij aanvang wel degelijk het juiste verzekerde kapitaal van f 5.000 was vermeld en aansluitend ook steeds een correcte

weergave in de periode van 1968 tot 1997. Bijna dertig jaar dus. Vader wist dus van de daarop volgende fout. De waardering van het bewijs is overgelaten aan de rechter (art. 152 Rv). Waarom de rechtbank dat essentiële element in de beoordeling van de vordering toch (uiteindelijk) niet op de voet van art. 6:146 BW tegenwerpt aan de zoon is mij onduidelijk. Temeer ook omdat de rechtbank de feiten rechtens moeilijk vast vindt te stellen, maar de vorderingen vervolgens wel toewijst. De door de rechtbank genoemde omstandigheden, zoals het weinig hebben van contact met de vader, de bewijswaarde van de polis of de wijze waarop de omzetting van de polis via de assurantietussenpersoon verliep, doen daar naar mijn overtuiging, gelet op alle feiten en achtergronden, dan niet aan af.

mr. dr. E.J. Wervelman
advocaat bij VWW Advocaten – Mediation en
raadshoer-plaatsvervanger bij het hof 's-Hertogenbosch

Werkgeversaansprakelijkheid

20

Arriva niet tekortgeschoten in zorgplicht met betrekking tot psychische gezondheid eiser

Rechtbank Noord-Nederland zp Leeuwarden
11 oktober 2022, nr. KL 9459528 \ CV EXPL
21-5669 (E), ECLI:NL:RBNNE:2022:3584
(mr. Zwart-Sneek)

PTSS. Werkgeversaansprakelijkheid. Causaal verband.

[BW art. 7:658]

Eiser is jarenlang actief als treinmachinist in dienst van Arriva. Gedurende zijn dienst rapporteert hij een groot aantal incidenten. Eiser meldt zich meerdere keren ziek en wordt dan beoordeeld door de bedrijfsarts. Bij eiser wordt PTSS vastgesteld, waarvoor hem professionele psychi-

sche begeleiding wordt aangeboden. Uiteindelijk wordt eiser door de verzekeringsarts 80-100% arbeidsongeschikt bevonden.

Voor de kantonrechter eist eiser een algeheel voorschot op zijn schade. Grondslag hiervoor is dat Arriva in haar zorgplicht tekortgeschoten is. De aandoeningen waardoor hij arbeidsongeschikt is geworden, zijn of kunnen volgens hem veroorzaakt zijn door het werk en de werkomstandigheden. Arriva heeft onvoldoende maatregelen getroffen ter voorkoming of beperking van het ontstaan van psychisch letsel.

De kantonrechter overweegt dat vaststaat dat bij eiser PTSS is gediagnostiseerd en dat hij daarmee is uitgevallen van zijn werk. Arriva betwist dat niet, maar wel het bestaan van voldoende causaal verband tussen de PTSS en het werk. Volgens Arriva zijn er mede alternatieve oorzaken aan te wijzen die zijn gelegen in de persoonlijkheid van eiser.

De kantonrechter onderzoekt de verklaring van eiser en Arriva, alsmede een rapport vooronderzoek inzake arbeidsomstandigheden bij Arriva van het Bureau Beroepsziekten FNV en een rapport van de bedrijfsarts. Hieruit blijkt voldoende dat de PTSS door het werk veroorzaakt kan zijn.

De kantonrechter komt tot het oordeel dat niet kan worden geoordeeld dat Arriva tekort is geschoten in de op grond van art. 7:658 BW op haar rustende zorgplicht. Weliswaar is geoordeeld dat Arriva na een bepaald incident een betere nazorg had moeten bieden, maar dat is, indachtig het vervolgtraject, te weinig om haar aansprakelijk te achten. Hierbij weegt mee dat eiser diverse malen psychische begeleiding heeft gekregen en dat de bedrijfsarts regelmatig aan Arriva rapporteerde over de belastbaarheid van eiser. Niet valt in te zien wat Arriva nog meer had moeten doen.

De vordering wordt afgewezen.

*[eiser],
te [woonplaats],
eisende partij,
hierna te noemen: [eiser],
gemachtigde: mr. G.J. Knotter,
tegen*

*Arriva Multimodaal B.V.,
te Heerenveen,
gedaagde partij,
hierna te noemen: Arriva,
gemachtigde: mr. N.H.M. Poort.*